

Bruksela, dnia 17.10.2018 r.
COM(2018) 699 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

Wdrażanie unijnej polityki bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego:

trzecie sprawozdanie dwuletnie

{SWD(2018) 440 final}

1. WPROWADZENIE

Jest to trzecie sprawozdanie przedstawiające postępy UE i jej państw członkowskich we wdrażaniu wspólnej polityki bezpieczeństwa żywnościowego¹. Do sprawozdania załączono dokument roboczy służb Komisji, który zawiera dalsze informacje na temat analiz i studiów przypadków. Zawarte w sprawozdaniu przykłady pokazują, w jaki sposób UE i jej państwa członkowskie zwiększyły swoje wsparcie oraz jakie podjęły działania w odpowiedzi na zalecenia i konkluzje Rady z 2016 r.

2. ZMIANY POLITYKI ŚWIATOWEJ I EUROPEJSKIEJ

Na świecie z powodu głodu cierpi dziś 821 milionów osób. Oznacza to, że w 2017 r. poziom braku bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego wzrastał już drugi rok z rzędu, chociaż wcześniej przez ponad dekadę spadał. Chroniczne niedożywienie wśród dzieci wciąż się zmniejsza, lecz nadal dotyka co czwarte dziecko poniżej piątego roku życia. Przewiduje się, że liczba ludności na świecie osiągnie do roku 2050 ponad 9 miliardów, co doprowadzi do wzmożonej rywalizacji o ograniczone zasoby. Zjawisku temu będą towarzyszyć postępujące skutki zmiany klimatu, konflikty i rosnąca presja na grunty i zasoby naturalne oraz produkcję żywności, zasoby wodne i energię. Wyzwania te w znacznym stopniu wpłyną na zdolność systemu rolno-spożywczego do zapewniania zdrowej i odżywczej diety dla szybko powiększającej się populacji.

Cele zrównoważonego rozwoju, w szczególności cel zrównoważonego rozwoju nr 2, mają ponownie nadać impet działaniom krajów i zmobilizować je do „wylimitowania głodu, zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego i lepszego odżywiania oraz promowania zrównoważonego rolnictwa” do 2030 r. Zgodnie ze stosowanym przez UE podejściem opartym na poszanowaniu praw, w tym prawa do pożywienia, podstawowymi obowiązkami w ramach nowego europejskiego konsensusu w sprawie rozwoju są eliminacja głodu i poprawa stanu żywienia osób najbardziej narażonych². Przyjęta w 2016 r. globalna strategia na rzecz polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Unii Europejskiej kładzie nacisk na konieczność zdwojenia wysiłków mających na celu zapobieganie konfliktom i mierzenie się z ich podstawowymi przyczynami, takimi jak nierówności, zmiana klimatu i deficyt zasobów, w obliczu ich wpływu na pustynnienie, degradację gleby, niedobór wody i kryzysy żywnościowe. W ten sposób UE i jej państwa członkowskie wspierają zrównoważone rządowe strategie zapobiegania i reagowania, które przyczyniają się do budowania odporności.

Unia Europejska i jej państwa członkowskie nieustannie podkreślają znaczenie zmiany roli kobiet. Szczególną uwagę zwraca się na propagowanie podejścia ewoluującego, które ma na celu nie tylko zwiększenie dostępu kobiet do zasobów, ale również zagwarantowanie kobietom równouprawnienia i zapewnienie w ten sposób, by interwencje przynosiły korzyści i służyły wzmocnieniu pozycji zarówno mężczyzn, jak i kobiet.

UE i jej państwa członkowskie przyczyniają się do wspierania osób w trudnej sytuacji w krajach partnerskich przez propagowanie tworzenia lepszych miejsc pracy i możliwości uzyskania dochodu. Wraz z rozpoczęciem wdrażania Planu inwestycji zewnętrznych w 2017 r. Unia zaczęła współpracę z instytucjami finansowymi, która ma ożywić dynamikę gospodarczą w krajach partnerskich i wspierać sprawiedliwy wzrost gospodarek wiejskich. Aby podjąć dalsze kroki w odniesieniu do złożonej zależności między brakiem bezpieczeństwa żywnościowego, ubóstwem na obszarach wiejskich i migracją, UE zacieśnia współpracę i dialog w ramach partnerstwa z UE–Unia Afrykańska (UA) oraz organizuje Fora Przedsiębiorców UE-Afryka w celu ułatwienia tworzenia możliwości zatrudnienia dla młodzieży i kobiet. Ostatnie takie forum odbyło się w listopadzie 2017 r. w Abidżanie; głównym tematem było wówczas zwiększenie zakresu partnerstw publiczno-prywatnych w dziedzinie agrobiznesu. Podkreślanie znaczenia

---

¹ Unijne zasady ramowe dotyczące wsparcia krajów rozwijających się w zakresie wyzwań związanych z bezpieczeństwem żywnościowym, COM(2010) 127.

² Dz.U. C201/1 z 30.6.2017.

takich partnerstwach idzie w parze z inicjatywą kryzysowego funduszu powierniczego UE dla Afryki mającego na celu eliminowanie przyczyn niestabilności, przymusowych wysiedleń i migracji nieuregulowanej oraz pozwala na wniesienie wkładu w sprawniejsze zarządzanie migracjami i wykorzystanie dostępnych możliwości.

Wspieranie innowacji i badań ma zasadnicze znaczenie dla wprowadzenia pozytywnych zmian w rolnictwie i systemach żywnościowych. Podczas szczytu „Jedna Planeta” w 2017 r. UE i Fundacja Billa i Melindy Gatesów przeznaczyły po 270 mln EUR na okres 2018–2020 na rzecz współpracy w dziedzinie innowacji w walce ze zmianami klimatu oraz badań związanych z rolnictwem w państwach trzecich. Rolnictwo jest niezwykle ważne, ponieważ sektor ten w największym stopniu wpływa na ustalone na poziomie krajowym wkłady wielu państw; jednocześnie otrzymuje on wsparcie będące rezultatem współpracy UE i państw członkowskich w zakresie programów zrównoważonego rolnictwa. Pod przewodnictwem Francji UE stara się stymulować państwa członkowskie i inne organizacje do osiągnięcia „celu miliarda USD”. Ponadto dzięki funduszom przyznawanym w ramach programu „Horyzont 2020” oraz programu dotacji dla UA na rzecz badań naukowych swoją działalność rozpoczęło partnerstwo w dziedzinie badań i innowacji między UE a Afryką w zakresie bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia oraz zrównoważonego rolnictwa.

Przywódcy krajów grupy G-7 podtrzymują swoje zobowiązanie do pomocy w uwolnieniu 500 mln osób od głodu i niedożywienia do 2030 r., a podczas szczytu w Taorminie w 2017 r.³ postanowili zwiększyć wspólne wsparcie na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego oraz zrównoważonego rolnictwa w Afryce Subsaharyjskiej za pomocą zróżnicowanych działań, w tym poprzez zwiększenie oficjalnej pomocy rozwojowej (ODA). W związku z tym, że transformacja obszarów wiejskich jest procesem o zasadniczym znaczeniu dla tworzenia miejsc pracy, zwiększenia dochodów oraz osiągnięcia bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego, w 2017 r. przywódcy krajów grupy G-20 zapoczątkowali Inicjatywę na rzecz zatrudnienia ludzi młodych z obszarów wiejskich, stanowiącą element partnerstwa G-20.

3. SPRAWOZDAWCZOŚĆ I POSTĘPY

Niniejsza sekcja zawiera przegląd wydatków UE i jej państw członkowskich na cele bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego oraz postępów w spełnianiu kryteriów wydajności priorytetów polityki.

Wydatki⁴

W porównaniu do pierwszego i drugiego sprawozdania roczna pomoc finansowa UE i jej państw członkowskich w zakresie bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego wzrosła do 4 200 mln EUR; wzrost wyniósł 14,7 % w stosunku do 2014 r. oraz 24,8 % w stosunku do 2012 r. Ta kwota stanowi około 6 % całkowitej oficjalnej pomocy rozwojowej (ODA) przekazanej w 2016 r., jednak jest to nieco niższy wynik niż odnotowane w 2012 i 2014 r. 8 % ODA⁵.

Podczas gdy wsparcie na rzecz globalnych inicjatyw oraz dostarczania globalnych dóbr publicznych w ramach zapewniania bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego utrzymuje się na wysokim poziomie (19 % – spadek z 25 % w 2014 r.), w 2016 r. wsparcie na poziomie krajowym wzrosło z 66 % do 69 %. Wsparcie regionalne na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego wzrosło z 9 % do 12 %.

³ <http://www.g7italy.it/en/documenti-altri>

⁴ Należy zaznaczyć, że wiele państw członkowskich wypłaciło dodatkowe środki, tym samym znacznie przekraczając podane tu kwoty. Jednak na potrzeby niniejszego sprawozdania zostaną w nim uwzględnione tylko wydatki powyżej 100 000 EUR. Ponadto między poszczególnymi państwami członkowskimi UE istnieją różnice w metodach sporządzania sprawozdań. Dane liczbowe przedstawione w niniejszym sprawozdaniu odzwierciedlają wyłącznie metodykę przyjętą na jego potrzeby.

⁵ Podobnie jak w poprzednich, tak i w tym trzecim sprawozdaniu – wydanym w 2018 r. – mowa jest o najnowszych dostępnych oficjalnych danych, które obejmują rok 2016.

Jak widać z tabeli 1, pomoc udzielona regionowi Afryki Subsaharyjskiej wzrosła dodatkowo w 2016 r. do poziomu stanowiącego 53 % wsparcia na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego. Choć zakres pomocy na rzecz Azji w 2016 r. uległ pewnemu zmniejszeniu, wzrosło wsparcie dla Ameryki Łacińskiej, Karaibów oraz państw sąsiadujących. Podsumowując, nie odnotowano żadnej znaczącej zmiany, a dane wskazują, że pomimo presji zewnętrznych i działań w ramach reagowania kryzysowego, wspieranie bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego pozostaje jednym z najwyższych priorytetów UE i państw członkowskich.

Tabela 1: Rozkład geograficzny wydatkowania pomocy UE i państw członkowskich na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego w latach 2012, 2014 i 2016

	2012	% 2012	2014	% 2014	2016	% 2016	Zróżnicowanie
Afryka Subsaharyjska	1 439	43 %	1 663	45 %	2 242	53 %	74 %
Świat	958	28 %	899	25 %	800	19 %	112 %
Azja	593	18 %	539	15 %	509	12 %	106 %
Ameryka Łacińska i Karaiby	231	7 %	225	6 %	285	7 %	79 %
Kraje sąsiadujące	88	3 %	231	6 %	312	7 %	74 %
Inne	56	2 %	102	3 %	52	1 %	198 %
łącznie	3 366	100 %	3 659	100 %	4 200	100 %	87 %

Tabela 2 zawiera przegląd wypłat z uwzględnieniem liczby programów, poziomu wsparcia oraz liczby państw, do których trafiła pomoc. Na priorytet 1 w ramach polityki nadal przeznaczona jest większość całego wsparcia, pomimo że jego udział zmniejszył się z 60 % do 50 % na rzecz pozostałych pięciu priorytetów. Podsumowując, liczba programów w ciągu ostatnich dwóch lat wzrosła; liczba krajów, do których kierowana jest pomoc na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego również się zwiększyła w przypadku interwencji w dziedzinie ochrony socjalnej i żywieniowej. Ponadto wiele uwagi poświęcono uwzględnieniu aspektu płci oraz wkładów w przystosowanie się do zmiany klimatu i łagodzenie jej skutków. Można uznać, że 57 % wsparcia przekazanego w 2016 r. uwzględniało aspekt płci, 43 % służyło promowaniu przystosowania się do zmiany klimatu, a 16 % przeznaczono na łagodzenie skutków zmiany klimatu. W ramach całego wsparcia około 12 % przeznaczona jest na badania.

Tabela 2: Postępy w świetle kryteriów wydajności

Kryteria efektywności	Liczba programów			Otrzymane wsparcie			Liczba krajów		
	2012	2014	2016	2012	2014	2016	2012	2014	2016
Rok									
1. Poprawa odporności i środków utrzymania drobnych producentów rolnych	1 560	1 822	1 863	2 022	2 137	2 120	108	103	108
2. Wsparcie skutecznego zarządzania	410	588	632	395	535	698	84	92	87
3. Wsparcie rolnictwa regionalnego oraz bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego	98	188	228	151	191	226			
4. Wzmocnienie mechanizmów ochrony socjalnej w zakresie bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego	94	102	123	209	133	254	40	40	44
5. Poprawa jakości żywienia	278	341	455	467	504	638	63	64	71
6. Poprawa koordynacji działań podmiotów w dziedzinach pomocy humanitarnej i rozwoju w celu zwiększenia odporności	63	148	161	122	159	265	18	37	37
W tym...									
<i>Programy badawcze</i>	149	154	463 (13 %)	379	300	493 (12 %)			69 (61 %)
<i>Programy uwzględniające aspekt płci</i>			1 878 (54 %)			2 404 (57 %)			97 (85 %)
<i>Cel główny</i>			155 (4 %)			171 (4 %)			51 (45 %)
<i>Istotny cel</i>			1 723 (50 %)			2 233 (53 %)			97 (85 %)
<i>Programy w dziedzinie przystosowania się do zmiany klimatu</i>			1 344 (39 %)			1 826 (43 %)			95 (83 %)
<i>Cel główny</i>			308 (9 %)			342 (8 %)			67 (59 %)
<i>Istotny cel</i>			1 036 (30 %)			1 484 (35 %)			91 (80 %)
<i>Programy w dziedzinie łagodzenia skutków zmiany klimatu</i>			598 (17 %)			693 (16 %)			89 (78 %)
<i>Cel główny</i>			82 (2 %)			75 (2 %)			40 (35 %)
<i>Istotny cel</i>			516 (15 %)			618 (15 %)			86 (75 %)
	2 503	3 343	3 462	3 366	3 659	4 200			114

Postępy w realizacji priorytetów i w spełnianiu kryteriów wydajności

Niniejsza sekcja zawiera przegląd prowadzonych działań, przy czym konkretne przykłady i szczegółowe dane znajdują się w załączonym dokumencie roboczym służb Komisji.

Na **priorytecie 1** wciąż skupia się większość uwagi, co pokazuje, że objęte nim wsparcie ma centralne znaczenie dla współpracy UE i państw członkowskich na rzecz rozwoju. Działania w tym obszarze obejmują w szczególności wsparcie na rzecz zwiększenia odporności społeczności wiejskich, zrównoważonej intensyfikacji produkcji, finansowania rozwoju agrobiznesu, rolnictwa przyjaznego klimatowi oraz zwiększania roli nauki w rozwoju współpracy w dziedzinie rolnictwa, co ma na celu propagowanie innowacji zapewniających zwiększenie oddziaływania. Wiele projektów dotyczy transformacji obszarów wiejskich i podejścia terytorialnego, przyczyniając się do tworzenia godziwych miejsc pracy w obszarach wiejskich – szczególnie dla kobiet i młodzieży.

Priorytet 2 pokazuje, że skuteczne zarządzanie pozostaje kluczowym elementem wsparcia. W 2017 r. UE i FAO zorganizowały wydarzenie upamiętniające piątą rocznicę przyjęcia dobrowolnych wytycznych w zakresie odpowiedzialnego zarządzania tytułami prawnymi do gruntów, łowisk i lasów, w ramach którego zaprezentowano również postępy w ich wdrożeniu. UE i jej państwa członkowskie są gorącymi zwolennikami takich inicjatyw jak regionalne wspólnoty gospodarcze czy Kompleksowy program rozwoju rolnictwa w Afryce (CAADP).

W ramach **priorytetu 3** zakres wsparcia dla inicjatyw na szczeblu regionalnym od kilku lat się zwiększa – jest to między innymi wsparcie dla regionalnych programów w zakresie rybołówstwa czy dalsza pomoc w budowaniu zdolności w dziedzinie regionalnych środków sanitarnych i fitosanitarnych.

Pomimo spadku, według poprzedniego sprawozdania, wypłat w ramach **priorytetu 4**, na podstawie niniejszego sprawozdania można stwierdzić znaczny wzrost wsparcia na rzecz mechanizmów ochrony socjalnej (o 121 mln EUR), jak również znaczną liczbę programów i krajów, w których partnerstwa UE lub państw członkowskich doskonale funkcjonują i się rozwijają.

W ramach **priorytetu 5**, dzięki umocnieniu wspólnego wielosektorowego podejścia do wsparcia mającego na celu walkę z niedożywieniem, od 2014 r. konsekwentnie kontynuowane są działania w zakresie zacieśniania współpracy na rzecz propagowania dobrego przywództwa i zaangażowania na szczeblu krajowym oraz w zakresie promowania rozliczalności w odniesieniu do wsparcia UE i państw członkowskich na szczeblu krajowym i globalnym.

Priorytetowi 6 poświęcono należną mu uwagę za sprawą zwiększenia nakładów o 107 mln EUR w stosunku do 2014 r. Według sprawozdania ONZ z 2018 r. na temat kryzysów żywnościowych na świecie [Global Report on Food Crises 2018] niemal 124 miliony osób zostały dotknięte kryzysem żywnościowym; sprawozdanie dowodzi potrzeby zwalczania przyczyn braku bezpieczeństwa żywnościowego. Zgodnie z globalną strategią UE i działaniami państw członkowskich mającymi na celu uwzględnienie w praktyce związku między kwestiami humanitarnymi, rozwojem i pokojem, UE wraz z innymi partnerami z Globalnej Sieci na rzecz Przeciwdziałania Kryzysom Żywnościowym opracowuje wspólne analizy i skoordynowane reakcje.

Tabela 3: Przykłady skutecznych interwencji

Priorytet 1	Niemcy wspierają odporność drobnych gospodarstw rolnych oraz źródeł dochodów na wsi w ponad 81 krajach. Dzięki globalnemu programowi Centrów Innowacji Ekologicznych (element inicjatywy pod hasłem „ <i>Jeden świat – żadnego głodu</i> ”) przeszkolono 600 000 drobnych producentów rolnych (z których 40 % stanowiły kobiety, a 30 % młodzież), a wydajność wzrosła o 35 %. W Etiopii 348 513 rolników (z których 23,6 % stanowiły kobiety) otrzymało od Austrii pomoc na rzecz zwiększenia produkcji rolnej, a ponad 6 000
--------------------	--

	gospodarstw domowych skorzystało ze środków rehabilitacyjnych na obszarach powierzchniowych działów wodnych; 52 z 78 osób objętych badaniem były w stanie gromadzić oszczędności.
Priorytet 2	W ramach inicjatywy America Latina y Caribe sin Hambre Hiszpania aktywnie propagowała inicjatywę „Parlamentarzyści przeciw głodowi” jako jeden z głównych podmiotów zarządzania bezpieczeństwem żywnościowym i żywieniowym.
Priorytet 3	Włochy wsparły rozwój społeczności nadbrzeżnych w regionie Morza Śródziemnego poprzez skuteczne dotacje zbiorowe dla 2 000 rybaków, 60 dotacji dla kobiet na założenie przedsiębiorstw świadczących usługi gastronomiczne, przeszkolenie 500 rybaków, założenie 3 stowarzyszeń rybaków/rolników oraz budowę portu dla 100 statków rybackich.
Priorytet 4	Irlandia wniosła wkład do programu Productive Safety Nets w Etiopii, dzięki któremu 10 200 000 osób otrzymało wsparcie żywnościowe w odpowiedzi na suszę spowodowaną przez El Niño w 2016 r.
Priorytet 5	Belgia wsparła łańcuchy wartości dotyczące kurcząt i słonecznika w dwóch prowincjach na północy Tanzanii, gdzie wysokość przychodów beneficjentów wzrosła o 24 % pomimo susz w latach 2009–2010. Konsumpcja jaj i kurcząt w gospodarstwach korzystających ze wsparcia również znacząco wzrosła, co wywarło pozytywny wpływ na wartość odżywczą pokarmu wszystkich członków rodzin, a zwłaszcza dzieci.
Priorytet 6	Francja wsparła w południowo-wschodnim Senegalu projekt w dziedzinie odporności, w ramach którego zwiększono produkcję i pomoc w zakresie żywności, co sprawiło, że obecnie 61 % uczestników programu osiąga zadowalający wynik w zakresie konsumpcji żywności na podstawie kategoryzacji Światowego Programu Żywnościowego, podczas gdy wśród osób nieuczestniczących w programie odsetek ten wyniósł 36 %. Zjednoczone Królestwo wraz z Komisją i innymi podmiotami pomogło opracować klasyfikację chronicznego braku bezpieczeństwa żywnościowego w ramach zintegrowanej klasyfikacji faz, wspierając tym samym podejmowanie decyzji w kwestiach związanych z bezpieczeństwem żywnościowym w oparciu o dane.

Koordinacja, komplementarność i spójność

Nowy Europejski konsensus w sprawie rozwoju stawia wspólne programowanie w centrum starań UE mających na celu wdrożenie Agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 oraz wsparcie krajowych planów rozwoju krajów partnerskich dzięki poprawie koordynacji i spójności pomocy rozwojowej UE i państw członkowskich. W zakresie wspólnego programowania poczyniono znaczny postęp – 45 krajów podjęło konkretne działania w ramach procesu wspólnego programowania, a 17 kolejnych wykonało pierwszy krok w stronę zaangażowania się w ten proces. Liczba wspólnych dokumentów programowych wzrosła z 10 na koniec 2014 r. do 26 w lutym 2018 r. W Laosie i Senegalu wspólne programowanie od kilku lat zapewnia wartość dodaną dzięki wysokim wynikom w kluczowych obszarach takich jak bezpieczeństwo żywnościowe i żywieniowe.

Ramka 1: Wspólne programowanie UE w Senegal

Od 2013 r. UE i jej państwa członkowskie zaangażowane są we wspólne programowanie w Senegal. Niedawno zatwierdzono drugi wspólny dokument programowy, obejmujący lata 2018–2023, zgodny z planem Emerging Senegal. Wspólna analiza wykazała, że pomimo pewnych osiągnięć odniesionych w ostatnich latach w dziedzinie walki z niedożywieniem, wciąż pozostaje ono jednym z głównych problemów tego kraju. Proces wspólnego programowania pozwala na mierzenie się z tymi wyzwaniami, koncentrując się na współzależności między żywieniem, bezpieczeństwem żywnościowym i rolnictwem, zwłaszcza na obszarach wiejskich. UE, Hiszpania, Francja i Włochy podejmują wspólne działania na rzecz wspierania bezpieczeństwa żywnościowego i walki z niedożywieniem.

Ramka 2: Wspólne programowanie UE w Laosie

Proces wspólnego programowania w Laosie rozpoczął się w 2012 r. i zaowocował wspólną strategią transformacji na lata 2014–2015. W następnym etapie UE, siedem państw członkowskich i Szwajcaria

zatwierdziły wspólne programowanie UE w Laotańskiej Republice Ludowo-Demokratycznej na lata 2016–2020. Żywnienie stanowi jeden z siedmiu sektorów priorytetowych tej strategii, w ramach którego UE działa we współpracy głównie z Niemcami, Francją i Szwajcarią. Wspólne programowanie w Laosie stanowi znakomity przykład tego, jak UE+ wspiera politykę żywieniową Laosu i kładzie nacisk na znaczenie żywienia w innych sektorach. Przejawia się to wspólnym wsparciem UE i Francji na rzecz priorytetowych interwencji w obszarze łańcuchów wartości związanych z żywnością i usług doradztwa dla rolników, jak również wspólnym wsparciem UE i Niemiec na rzecz inwestycji w dziedzinie infrastruktury związanej z zapewnianiem dostępu do czystej wody pitnej.

4. ZGŁASZANIE WYNIKÓW

UE i jej państwa członkowskie informują o znacznej liczbie wyników, co pokazuje wpływ działań w terenie. Wybrane wyniki przedstawiono w tabeli 4. Niderlandy, Zjednoczone Królestwo i Komisja nadal przekazują dane zagregowane w odniesieniu do wszystkich swoich programów oraz prezentują szereg wyników w dziedzinie przedsiębiorczości. Pomimo nieustających starań w kierunku usprawnienia metod służących do oceny wpływu i realizowania zbiorczej sprawozdawczości na jego temat, do rozwiązania wciąż pozostają pewne wyzwania. Przedstawionych poniżej wyników nie należy uważać za kompletne ani porównawcze, lecz za pobieżny przegląd poszczególnych metod, obejmujący różne okresy i różne kryteria. Trwające prace nad wspólnymi wskaźnikami i stosowaniem wydajnych metod sprawozdawczości w dziedzinie zrównoważonych celów rozwoju wzmocnią ten proces jeszcze bardziej.

Tabela 4: Wpływ na sytuację w terenie

Niderlandy (2017)	Zjednoczone Królestwo	Komisja (2013–2017)
<p>33 700 000 osób niedożywionych otrzymało pomoc, w tym około 15 500 000 odniosło wyraźną korzyść dzięki zwiększeniu ilości przyjmowanego pokarmu;</p> <p>7 370 000 drobnych gospodarstw rolnych otrzymało wsparcie, w wyniku którego wzrosła produktywność lub przychody 1 950 000 z nich, a 1 590 000 uzyskało łatwiejszy dostęp do rynku.</p> <p>Poprawiono jakość 1 360 000 hektarów gruntów rolnych, w tym 366 890 hektarów za pomocą bardziej proekologicznych praktyk, a 179 360 hektarów uodporniono w większym stopniu na napięcia i nagłe sytuacje kryzysowe;</p> <p>1 220 000 rolników uzyskało zabezpieczony tytuł prawny do ziemi.</p>	<p>W latach 2015–2017 26 300 000 dzieci poniżej piątego roku życia i kobiet w ciąży otrzymało wsparcie w ramach programów związanych z żywnością (w tym 15 200 000 kobiet lub dziewcząt);</p> <p>W latach 2016–2017 Zjednoczone Królestwo wspierało projekty inwestycyjne w sektorze rolnictwa, które przyniosły korzyści ponad 2 milionom rolników w krajach rozwijających się.</p> <p>W latach 2011–2015 8 900 000 osób (w tym 4 600 000 kobiet) otrzymało wsparcie w ramach programów przekazów pieniężnych;</p> <p>W latach 2011–2015 3 700 000 osób (w tym 1 900 000 kobiet) zapewniono bezpieczeństwo żywnościowe;</p> <p>W latach 2011–2015 6 100 000 osób (w tym 3 000 000 kobiet) otrzymało pomoc na rzecz poprawy ich praw do gruntu i praw własności.</p>	<p>11 976 000 kobiet w wieku rozrodczym i dzieci poniżej piątego roku życia skorzystało z programów związanych z żywnością;</p> <p>14 159 000 osób dotkniętych brakiem bezpieczeństwa żywnościowego otrzymało pomoc w formie transferów socjalnych;</p> <p>Na 3 675 000 hektarach wprowadzono praktyki zrównoważonego gospodarowania gruntami;</p> <p>3 841 000 osób skorzystało z usług doradztwa rolniczego, co pozwoliło podnieść wartość ich upraw i wzmocniło związek rolników z rynkiem;</p> <p>815 000 osób uzyskało zabezpieczony tytuł prawny do ziemi w ramach pomocy w zapewnieniu trwałych środków utrzymania.</p>

5. UKIERUNKOWANIE TEMATYCZNE

Zgodnie z wnioskiem Rady przekazany w 2016 r. w niniejszym sprawozdaniu poświęcono więcej uwagi dwóm konkretnym dziedzinom.

Podejścia odporne na zmianę klimatu

Rolnictwo jest jednym z sektorów najbardziej podatnych na skutki zmiany klimatu. UE i jej państwa członkowskie propagują rozwój rolnictwa służący licznym celom związanym z poprawianiem stanu bazy

zasobów naturalnych i środowiska, przeciwdziałaniem zmianie klimatu, jak również zwiększaniem wydajności gruntów i pracy oraz poprawą zaopatrzenia w żywność. Jest to sytuacja korzystna dla wszystkich zainteresowanych stron, ponieważ generuje przychody oraz oferuje perspektywy godziwego zatrudnienia. W 2014 r. 38 % całego wsparcia na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego przeznaczono na przystosowanie się do zmiany klimatu. W 2016 r. środki na ten cel wzrosły do 43 %.

UE i jej państwa członkowskie gwarantują włączenie kwestii związanych z klimatem w główny nurt istniejących programów rozwoju rolnictwa oraz promują konkretne środki służące przystosowaniu się do zmiany klimatu i łagodzenia jej skutków w tym sektorze. Dzięki zrównoważonemu zarządzaniu zasobami naturalnymi, intensyfikacji agroekologicznej w obszarze rolnictwa rodzinnego oraz zrównoważonemu planowaniu w dziedzinie gospodarowania obszarami wiejskimi i zarządzania ryzykiem, w programach uwzględnia się podejścia odporne na zmianę klimatu. Zapewniane są porady, informacje i lokalnie przyjmowane środki wsparcia w zakresie technologii i infrastruktury, dzięki którym kraje partnerskie mogą stać się bardziej odporne na napięcia i sytuacje kryzysowe związane ze zmianą klimatu. W ramach Grupy Konsultacyjnej ds. Międzynarodowych Działań Rolniczych (CGIAR) i innych programów badawczych państwa członkowskie i UE silnie wspierają badania i uczenie się w dziedzinie praktyk rolniczych odpornych na zmianę klimatu. W kwietniu 2018 r. UE i państwa członkowskie wyraziły również poparcie dla debaty na sympozjum FAO na temat roli agroekologii w budowaniu zrównoważonego systemu rolno-spożywczego.

Działaniom tym towarzyszy wsparcie na rzecz ustalonych na poziomie krajowym wkładów krajów partnerskich oraz monitorowanie, sprawozdawczość i weryfikacja zgodnie z Ramową konwencją Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (UNFCCC). Międzynarodowe organizacje i fundusze takie jak IFAD, Zielony Fundusz Klimatyczny czy Fundusz na rzecz Globalnego Środowiska otrzymują wsparcie od UE i jej państw członkowskich, które służy wzmoczeniu działań na rzecz łagodzenia skutków zmiany klimatu i przystosowywania się do niej na wszystkich szczeblach.

Ramka 3: Wsparcie badań i uczenia się w dziedzinie technologii rolniczych związanych z żywnością i odpornych na zmiany klimatu

W ramach ośrodków badawczych i programów badań CGIAR UE i jej państwa członkowskie nadal skupiają swą uwagę na roli drobnych producentów rolnych, w szczególności kobiet, w systemach żywnościowych oraz wspierają badania i uczenie się dotyczące technologii i technik odpornych na zmiany klimatu i związanych z żywnością. Podejmowane są wysiłki mające na celu integrację technik lokalnych oraz wykorzystanie rolnośrodowiskowych i społeczno-ekonomicznych skutków realizowanych praktyk.

Ramka 4: Projekt zarządzania zasobami wodnymi na obszarach wiejskich w Nepalu

Projekt uruchomiono w 2006 r. wspólnym nakładem finansowym Finlandii i Nepalu. Obecnie realizowany jest trzeci etap projektu, który będzie trwał do 2022 r. i ma na celu poprawę dobrobytu oraz zmniejszenie ubóstwa w społecznościach wiejskich poprzez zrównoważone zarządzanie lokalnymi zasobami wodnymi. Przykładowe wyniki programu: zaopatrzenie w wodę do użytku domowego zgodnie z normami krajowymi – 144 000 beneficjentów; podstawowe urządzenia sanitarne, w tym toalety domowe – 358 000 beneficjentów; systemy nawadniające – 28 000 beneficjentów; energia elektryczna z mikroelektrowni wodnych – 41 000 beneficjentów; lepsze piece kuchenne – 67 000 beneficjentów; podstawowe środki utrzymania dzięki prowadzeniu przydomowego ogródka – 164 000 beneficjentów.

Praktyki rolnicze powiązane z żywnością

Niedożywienie i niewłaściwe żywienie to główna przeszkoda dla rozwoju i obciążenie na całe życie. Odpowiednio opracowane interwencje w obszarze rolnictwa mogą odegrać kluczową rolę w zapewnianiu zrównoważonych rozwiązań w zakresie dostępu do żywności oraz jakości żywienia. Rolnictwo ukierunkowane na zaspokajanie potrzeb żywieniowych to podejście mające na celu zapewnienie produkcji żywności taniej, pożywnej, bezpiecznej i dopasowanej do danej kultury, w ilości i jakości odpowiadającej wymogom dietetycznym populacji i w sposób zrównoważony.

UE i jej państwa członkowskie połączyły wysiłki na rzecz uzyskania bardziej wszechstronnego rozumienia oraz przyjęcia podejścia wielosektorowego. Trwają wspólne prace nad: opracowaniem, w krajach o wysokich wskaźnikach zahamowania wzrostu, polityk oraz strategii rolnych uwzględniających aspekt żywieniowy, stawiających kobiety w centrum zainteresowania; wdrożeniem krajowych polityk i strategii żywieniowych poprzez podnoszenie umiejętności i poszerzanie fachowej wiedzy; monitorowaniem programów, w tym za pomocą wskaźników zróżnicowania diety oraz wskaźników przystępności cenowej; oraz nad stworzeniem solidniejszej bazy informacji na temat opłacalnych sposobów na szybki zwrot z inwestycji związanych z żywnością w sektorze rolnictwa.

Wśród przykładów praktyk w zakresie rolnictwa ukierunkowanego na zaspokajanie potrzeb żywieniowych można wymienić: propagowanie łańcuchów wartości ukierunkowanych na zaspokajanie potrzeb żywieniowych, innowacyjne podejścia do wzbogacania żywności, zapewnienie zróżnicowania żywienia w ramach lokalnych diet bogatych w wartości odżywcze oraz elementy projektów rozwoju obszarów wiejskich dotyczące ogródków przydomowych w krajach, w których przyjęto kompleksowe podejście do rozwoju środków utrzymania w społecznościach. Zachęca się krajowe i lokalne zainteresowane podmioty do aktywnego angażowania się i przewodnictwa w propagowaniu praktyk zrównoważonej produkcji takich jak rolnictwo ekologiczne, zrównoważona gospodarka pasterska czy integrowana ochrona roślin. Wsparcie na rzecz rolnictwa ukierunkowanego na zaspokajanie potrzeb żywieniowych otrzymuje także Grupa Konsultacyjna ds. Międzynarodowych Działań Rolniczych.

UE i jej państwa członkowskie popierają działania UNICEF w dziedzinie żywienia na poziomie społeczności lokalnych oraz dostosowują się do działań ruchu na rzecz poprawy stanu wyżywienia „Scaling Up Nutrition”. Jeżeli chodzi o przestrzeń publiczno-prywatną, ciągle wsparcie udzielane Globalnemu Sojuszowi na rzecz Lepszego Odżywiania (GAIN) przez szereg państw członkowskich skupia się na poprawieniu sytuacji osób ubogich w zakresie żywienia w krajach o niskim lub średnim dochodzie przez wprowadzanie odpowiednich rozwiązań rynkowych w systemie żywnościowym.

6. OGÓLNE WNIOSKI I ZALECENIA

Przedstawiając informacje na temat najnowszych wypłat w łącznej kwocie 4 200 mln EUR w 2016 r. oraz swojego zaangażowania politycznego, UE i jej państwa członkowskie pokazują, że kwestie związane z bezpieczeństwem żywnościowym i żywieniowym są konsekwentnie uwzględniane w globalnych programach działań, a w wielu krajach zwiększono wysiłki na rzecz poprawienia wyników w dziedzinie żywienia oraz organizacji lepszych źródeł utrzymania w sektorze rolnictwa. Analiza zawarta w załączonym dokumencie roboczym służb Komisji pokazuje, jak ważne jest:

- 1. Utrzymanie kwestii bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego na pierwszym planie we współpracy na rzecz rozwoju, aby rozwiązać problemy systemowe dotyczące światowego systemu produkcji żywności i stawić czoła wyzwaniom związanym z rozwojem, w których sektory spożywczy i rolny odgrywają kluczową rolę.** Działając w charakterze podmiotu globalnego, UE i jej państwa członkowskie muszą nadal kształtować agendę międzynarodową i współpracować ze wszystkimi partnerami w sposób umożliwiający rozwiązywanie obecnych i przyszłych problemów.
- 2. Kontynuowanie wspólnych wysiłków na rzecz budowania strategicznego podejścia do kryzysów żywnościowych, w ramach związku między kwestiami humanitarnymi, rozwojem i pokojem, jak również dalszy rozwój Globalnej Sieci na rzecz Przeciwdziałania Kryzysom Żywnościowym w kierunku wspólnych analiz, wspólnej strategicznej alokacji zasobów i skoordynowanych reakcji.**
- 3. Podążanie za wspólną wizją żywienia oraz budowanie wzajemnego zrozumienia w zakresie rolnictwa ukierunkowanego na zaspokajanie potrzeb żywieniowych w UE**

i jej państwach członkowskich, co pomoże we wspieraniu wszelkich potencjalnych dróg oddziaływania rolnictwa na żywienie.

- 4. Większe skupienie UE i jej państw członkowskich na zasadniczej roli, jaką według UNFCCC odgrywa rolnictwo w dziedzinie zmiany klimatu oraz w osiągnięciu zrównoważonych celów rozwoju.** Wsparcie mogłoby wynikać z bieżących prac nad wdrożeniem postanowień porozumienia paryskiego, takich jak inicjatywa koroniwijskiej współpracy na rzecz rolnictwa i inne odpowiednie zobowiązania mające na celu zapewnienie pomocy krajom w dostarczeniu wkładów ustalonych na poziomie krajowym.
- 5. Zwiększenie wsparcia dla kobiet w dziedzinie bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego na szczeblu krajowym i lokalnym. Więcej uwagi można również poświęcić uwzględnieniu wkładu kobiet.** Można ponadto ukierunkować starania na podejścia umożliwiające dotarcie do kobiet, uczynienie ich beneficjentami podejmowanych działań oraz wzmocnienie ich pozycji, a UE i jej państwa członkowskie mogłyby prowadzić systemową, dzieloną według płci sprawozdawczość na temat istotnych wskaźników.
- 6. Przyspieszenie prac nad łańcuchem wyników i wspólnymi wskaźnikami służącymi do zbiorczego monitorowania postępów i rezultatów działań.** Wskazane byłoby zaprezentowanie wkładu UE w realizację założeń celu zrównoważonego rozwoju nr 2. Wiedza i wskazówki dotyczące pomiaru wpływu muszą być przystosowane do wykorzystania przez wszystkich, w tym sektor prywatny.
- 7. Zwiększenie potencjału badawczego w dziedzinie rolnictwa na szczeblu krajowym i regionalnym, sprzyjającego innowacyjności możliwej dzięki partnerstwom.** Takie działanie przyczyniłoby się do promowania inteligentnych innowacji prorozwojowych w obszarze rolnictwa, zwłaszcza dzięki budowaniu zdolności i partnerstwom, na przykład w ramach programu Inteligentnych innowacji prorozwojowych opartych na badaniach w dziedzinie rolnictwa (DeSIRA).
- 8. Dalsze uwzględnianie kwestii zatrudnienia ludzi młodych z obszarów wiejskich w dialogu na temat polityki, podejmowanie inwestycji w tworzenie miejsc pracy i możliwości szkolenia oraz zapewnienie uwzględniania osób młodych na wszystkich etapach wdrażania polityki i projektów.** Starania państw członkowskich UE oraz starania podejmowane w ramach Planu inwestycji zewnętrznych i funduszu powierniczego na rzecz Afryki powinny być kontynuowane i wzmacniane, a przy tym w istotnych punktach łączyć się z inicjatywami G-20.
- 9. Promowanie regionalnego handlu produktami rolnymi za pomocą wsparcia istniejących działań na rzecz stosowania podejścia uwzględniającego zrównoważone systemy żywnościowe.** Działanie to uwzględnia powiązanie rolników z rynkami, umacnianie praw człowieka i praw pracowniczych, jak również praw społeczności lokalnych dzięki stosowaniu zasad odpowiedzialnych inwestycji rolnych oraz wdrażaniu dobrowolnych wytycznych Komitetu ds. Światowego Bezpieczeństwa Żywnościowego w zakresie odpowiedzialnego zarządzania tytułami prawnymi do gruntów, łowisk i lasów.
- 10. Współpraca ze wszystkimi uprawnionymi podmiotami w ramach systemu żywnościowego na rzecz wzmocnienia światowych instytucji i procesów w celu pokierowania zrównoważoną transformacją systemów żywnościowych w drodze zacieśniania współpracy i poprawy spójności, jak również dzięki intensyfikacji działań w oparciu o dane.**